

MỘT SỐ GIẢI PHÁP NÂNG CAO HIỆU QUẢ GIÁO DỤC LÍ TƯỞNG CÁCH MẠNG, ĐẠO ĐỨC, LỐI SỐNG CHO THANH NIÊN, THIẾU NIÊN VÀ NHI ĐỒNG

HÀ ĐỨC KIÊM*

Ngày nhận bài: 15/06/2016; ngày sửa chữa: 16/06/2016; ngày duyệt đăng: 16/06/2016.

Abstract: In the context of global integration and socio-economic development, education of revolutionary ideals, moral, lifestyle for youth and young children is a very important task in order to defend our country and preserve traditional values. To perform this task, education sector must cooperate with the families, social and political organizations, the mass media to train good citizens, meeting demands of society and country today.

Keywords: Education, revolutionary ideals, moral, lifestyle, youth and young children.

1. Hiện nay, việc giáo dục lí tưởng cách mạng (LTCM), đạo đức, lối sống cho thanh niên, thiếu niên và nhi đồng luôn được nhà trường, gia đình và toàn xã hội quan tâm. Tuy nhiên, một bộ phận thanh thiếu niên hiện nay ý thức xã hội, kĩ năng ứng xử, văn hóa giao tiếp trong nhà trường và ngoài xã hội là rất kém. Bên cạnh đó là tình trạng giảm sút niềm tin, thiếu ý thức chấp hành pháp luật, sống thực dụng, thiếu lí tưởng, xa rời truyền thống văn hoá tốt đẹp của dân tộc; một số ít thanh niên bị các thế lực thù địch lôi kéo, kích động chống sự nghiệp cách mạng của Đảng và dân tộc ta; tình trạng tội phạm và tệ nạn xã hội trong giới trẻ diễn biến phức tạp...

Có nhiều *nguyên nhân* khách quan và chủ quan dẫn tới tình trạng trên, đó là:

- Trong nhà trường, nội dung, hình thức dạy và học các môn Lí luận chính trị (LLCT), đạo đức, lối sống chưa thực sự phù hợp với từng đối tượng thế hệ trẻ. Trong nhà trường hiện nay việc dạy học các môn LLCT, đạo đức, lối sống còn nhiều bất cập về nội dung và hình thức chưa theo kịp với sự thay đổi và phát triển của đời sống xã hội. Phương pháp giảng dạy các môn học này còn nặng về lí thuyết chưa chú trọng thực hành vận dụng vào thực tiễn cuộc sống nên dẫn đến tình trạng người học không có hứng thú với các nội dung của bài học. Do đó việc học là một chuyện xong vận dụng các kiến thức đó vào cuộc sống là rất khó.

- Ngoài xã hội, một số cán bộ Đảng viên chưa làm tốt nhiệm vụ chăm lo bồi dưỡng giáo dục thế hệ trẻ, chưa giải quyết thỏa đáng vấn đề thực tiễn đặt ra, chưa nhận thức về tầm quan trọng của công tác giáo dục cho thế hệ trẻ ảnh hưởng tới sự hình thành nhân cách, đạo đức, ý thức của thế hệ trẻ.

Do đó, việc tăng cường các giải pháp nhằm nâng cao hiệu quả giáo dục LTCM, đạo đức, lối sống cho

thanh niên, thiếu niên, nhi đồng không chỉ là nhiệm vụ của ngành giáo dục mà nó đòi hỏi sự vào cuộc của toàn hệ thống chính trị xã hội nữa.

2. Các giải pháp nhằm nâng cao hiệu quả giáo dục LTCM, đạo đức, lối sống cho thanh niên, thiếu niên và nhi đồng

2.1. Đổi mới nội dung giáo dục LTCM, đạo đức, lối sống cho thanh niên, thiếu niên và nhi đồng.

Trong các giải pháp nhằm nâng cao hiệu quả giáo dục LTCM, đạo đức, lối sống cho thanh niên, thiếu niên và nhi đồng thì việc đổi mới nội dung giáo dục LTCM, đạo đức, lối sống trong nhà trường bảo đảm thiết thực, hiệu quả, phù hợp với từng cấp học và trình độ đào tạo, bảo đảm nội dung giáo dục tập trung vào những giá trị cơ bản của văn hóa nhân loại, giá trị cốt lõi và nhân văn của tư tưởng Hồ Chí Minh tùy theo từng lứa tuổi, cấp học, đối tượng giáo dục mà chúng ta xây dựng các nội dung cho phù hợp. Cụ thể:

- Với giáo dục mầm non: Thực hiện việc tích hợp, lồng ghép trong các hoạt động chăm sóc, giáo dục trẻ ở trường mầm non để hình thành và phát triển ý thức, hành vi, thói quen tốt, phù hợp với độ tuổi trong việc thực hiện nội quy, quy định của trường, lớp mầm non, trong gia đình và cộng đồng.

- Với giáo dục phổ thông: Thực hiện nội dung dạy học các môn *Đạo đức, Giáo dục công dân* trong chương trình sách giáo khoa hiện hành trên cơ loại bỏ các nội dung khó, trùng lặp, chưa thực sự cần thiết đối với học sinh (HS). Lựa chọn các nội dung giáo dục có giá trị và phù hợp với đặc điểm tâm sinh lí, tình cảm và sự phát triển của HS, của xã hội và thời đại; giáo dục hành vi và chuẩn mực đạo đức; giáo dục ý thức tuân thủ pháp luật, kĩ năng sống và giá trị sống đúng đắn trong chương trình giáo dục phổ thông mới.

* Trường Đại học Khoa học - Đại học Huế

- Với giáo dục nghề nghiệp và giáo dục đại học: Chú trọng bồi dưỡng LTCM, truyền thống, lòng tự hào dân tộc; tăng cường giáo dục ý thức tuân thủ pháp luật; lối sống nhân ái bao dung, nghĩa tình, trách nhiệm đối với bản thân, gia đình, cộng đồng xã hội và đất nước; gắn giáo dục LLCT với giáo dục kỹ năng, trách nhiệm, đạo đức nghề nghiệp, năng lực tự học, sáng tạo và tự đổi mới tri thức.

2.2. Kết hợp và phát huy vai trò của các lực lượng giáo dục trong giáo dục LTCM, đạo đức, lối sống cho thanh niên, thiếu niên và nhi đồng. Muốn nâng cao hiệu quả việc giáo dục LTCM, đạo đức, lối sống cho thanh niên, thiếu niên, nhi đồng thì bên cạnh việc đổi mới nội dung cần phải kết hợp và phát huy vai trò của các lực lượng giáo dục khác, trong đó có:

Thứ nhất, tổ chức bồi dưỡng nâng cao trình độ, năng lực chuyên môn, nghiệp vụ cho đội ngũ cán bộ, giáo viên giảng dạy các môn học *Đạo đức, Giáo dục công dân, LLCT*, giáo viên làm công tác tư vấn tâm lý, tổng phụ trách đội, giáo viên làm công tác đoàn, trợ lý thanh niên, giáo viên chủ nhiệm lớp trong các nhà trường.

Thứ hai, bồi dưỡng, phát huy hiệu quả đội ngũ chuyên viên phụ trách công tác HS, sinh viên (SV), cán bộ Đoàn, Hội, Đội.

Thứ ba, tập huấn, nâng cao nghiệp vụ cho đội ngũ làm công tác xã hội ở cấp xã, phường về công tác giáo dục LTCM, đạo đức, lối sống cho thanh niên, thiếu niên và nhi đồng.

Thứ tư, phát huy vai trò, trách nhiệm của gia đình trong việc chăm sóc và giáo dục thanh niên, thiếu niên và nhi đồng, cụ thể: - Các bậc ông bà, cha mẹ được tuyên truyền, nâng cao nhận thức về quyền, bổn phận của trẻ em, mục tiêu giáo dục toàn diện và hài hòa về đức, trí, thể, mỹ; phát triển tốt nhất tiềm năng của mỗi HS; - Chủ động phối hợp với nhà trường và các đoàn thể trong việc giáo dục thanh niên, thiếu niên và nhi đồng; - Thực hiện cam kết với cơ sở giáo dục về thực hiện đầy đủ nghĩa vụ chăm sóc, giáo dục và tạo môi trường tốt nhất góp phần hướng dẫn, quản lý con em học tập, rèn luyện; - Phối hợp với chính quyền địa phương các cấp, các ngành và các tổ chức đoàn thể trong việc hỗ trợ, cảm hóa thanh, thiếu niên chậm tiến.

Thứ năm, xây dựng môi trường nhà trường dân chủ, lành mạnh, thân thiện, cụ thể: - Xây dựng và thực hiện Quy tắc ứng xử văn hóa trong các nhà trường; - Tiếp tục thực hiện và đưa các nội dung của phong trào *Thi đua Dạy tốt - Học tốt* thành các hoạt động thường xuyên trong các cấp học mầm non và phổ thông; - Xây dựng *Trường học xanh, sạch, đẹp*, an toàn, thân thiện, môi trường học có ít nhất một không gian văn hóa gắn với giáo dục lịch sử, truyền thống, ý thức công dân cho HS; - Các cơ sở

giáo dục đại học, cơ sở giáo dục nghề nghiệp, trường trung học phổ thông, trung học cơ sở có bộ phận tư vấn và bố trí cán bộ, giáo viên phụ trách, kiêm nhiệm công tác tư vấn tâm lý, hướng nghiệp cho người học.

Thứ sáu, tăng cường trách nhiệm của chính quyền địa phương và các tổ chức đoàn thể, cụ thể: - Xác định công tác giáo dục LTCM, đạo đức, lối sống cho thanh niên, thiếu niên và nhi đồng là nhiệm vụ chính trị của chính quyền địa phương các cấp trong việc chỉ đạo thực hiện; - Bảo đảm an ninh, trật tự, an toàn cho HS, SV, các cơ sở giáo dục, đào tạo trên địa bàn; - Lãnh đạo chính quyền địa phương các cấp định kỳ hàng năm gặp gỡ, đối thoại, nắm bắt tâm tư, tình cảm, định hướng tư tưởng, giải quyết kịp thời nhu cầu, nguyện vọng chính đáng và chăm lo, bảo vệ quyền hợp pháp của thế hệ trẻ; - Củng cố, nhân rộng và tổ chức có hiệu quả hoạt động của các mô hình giáo dục pháp luật, cảm hóa thanh niên, thiếu niên chậm tiến.

2.3. Đa dạng hóa các hình thức và con đường giáo dục LTCM, đạo đức, lối sống cho thanh niên, thiếu niên và nhi đồng: Giáo dục theo chủ đề, kết hợp với hoạt động vui chơi, hoạt động thực hành trải nghiệm đối với giáo dục mầm non. Tăng cường các hoạt động tập thể, lao động, vệ sinh trường, lớp học, hoạt động xã hội; các hoạt động câu lạc bộ văn hóa, thể thao, các phong trào thi đua trong nhà trường phổ thông, cơ sở giáo dục nghề nghiệp và cơ sở giáo dục đại học.

Bên cạnh đó, cần tổ chức phát động các đợt sinh hoạt chính trị, cuộc vận động, phong trào thi đua nhân kỷ niệm các ngày lễ lớn, các sự kiện chính trị trọng đại của dân tộc, đất nước, của Đảng, của Đoàn, Hội, Đội, các chương trình tuyên truyền, quảng bá di sản văn hóa của dân tộc. Tổ chức các buổi hoạt động ngoại khóa cho HS, SV đầu khóa, các buổi thực tập, thực tế cho SV, HS giữa và cuối khóa. Khuyến khích, tạo môi trường và điều kiện cho hoạt động sáng tạo văn hóa, nghệ thuật trong trí thức. Đổi mới nâng cao chất lượng tổ chức trại sáng tác văn học nghệ thuật cho Đoàn Thanh niên, Hội SV.

2.4. Đổi mới phương pháp giáo dục LTCM, đạo đức, lối sống cho thanh niên, thiếu niên và nhi đồng: Cần đổi mới phương pháp giảng dạy các môn học *Đạo đức* và *Giáo dục công dân*, *Giáo dục LLCT* theo hướng phát triển năng lực, phẩm chất người học; phát huy tính tích cực của HS, SV; tăng cường các hoạt động trải nghiệm sáng tạo trong giáo dục LTCM, đạo đức, lối sống cho HS, SV.

Cần kết hợp các phương pháp dạy học truyền thống như thuyết trình, đàm thoại chủ yếu là đọc chép trước kia với các phương pháp dạy học hiện đại như dạy học theo dự án, thảo luận nhóm, phương pháp tình huống...; căn cứ vào nội dung của từng bài học và đối tượng để kết hợp một cách linh hoạt giữa các phương pháp dạy học sao cho phù hợp và hiệu quả.

2.5. Khai thác công nghệ thông tin và truyền thông trong việc giáo dục LTCM, đạo đức, lối sống cho thanh niên, thiếu niên và nhi đồng. Trong thời đại công nghệ thông tin và truyền thông phát triển mạnh mẽ như hiện nay thì cần phải khai thác tối đa các phương tiện thông tin đại chúng vào việc giáo dục LTCM, đạo đức, lối sống, cho thanh niên, thiếu niên và nhi đồng cụ thể đó là:

Cần phải đa dạng hóa và lồng ghép các hình thức tuyên truyền thông qua các hội nghị, hội thảo, triển lãm; phóng sự, bài viết trên báo, đài trung ương, địa phương; các phương tiện trực quan; các cuộc thi tìm hiểu văn hóa, lịch sử dân tộc, lịch sử Đảng, Đoàn, Hội, Đội; các cuộc thi về LTCM, về Chủ tịch Hồ Chí Minh; vinh danh, tuyên dương, khen thưởng các tấm gương thanh niên, thiếu niên và nhi đồng tiêu biểu trong chiến đấu, lao động sản xuất, học tập và rèn luyện. Khuyến khích xuất bản, tái bản các đầu sách hay viết về những tấm gương anh hùng, liệt sĩ, người tốt - việc tốt; biên soạn, phát hành các sách và ấn phẩm về bồi dưỡng tâm hồn, giá trị sống, kĩ năng sống và LTCM cho thanh niên, thiếu niên và nhi đồng; quản lí nội dung và khai thác hiệu quả hệ thống truyền thông, văn hóa, thể thao sẵn có và tăng cường ứng dụng thành tựu khoa học và công nghệ, internet, mạng xã hội để phục vụ cho công tác tuyên truyền.

2.6. Điểm ới đánh giá kết quả giáo dục LTCM, đạo đức, lối sống cho thanh niên, thiếu niên và nhi đồng.

Quá trình đánh giá kết quả không chỉ dựa vào kết quả học tập hay điểm số của nhà trường để đánh giá mà phải được sự nhìn nhận và đánh giá của cả gia đình và xã hội. Đó không chỉ là văn hóa ứng xử, kĩ năng xử lí tình huống, năng lực giải quyết vấn đề trong văn hóa giao tiếp của thanh niên, thiếu niên, nhi đồng sau khi thực hiện các giải pháp trên qua một thời gian nhất định. Biểu hiện cụ thể đó là chuyển biến căn bản về đạo đức, lối sống phát triển toàn diện; yêu gia đình, có đạo đức trong sáng, lối sống văn hóa; yêu nước, tự hào dân tộc, kiên định lí tưởng độc lập dân tộc và chủ nghĩa xã hội; có ý thức tuân thủ pháp luật; có năng lực và bản lĩnh trong hội nhập quốc tế; có sức khỏe, tri thức và kĩ năng lao động, trở thành những công dân có ích, tích cực tham gia xây dựng và bảo vệ Tổ quốc Việt Nam xã hội chủ nghĩa.

Việc vận dụng các giải pháp trên sao cho hiệu quả còn tùy thuộc vào điều kiện, hoàn cảnh KT-XH của từng vùng, địa phương, đối tượng giáo dục và đối tượng được giáo dục phù hợp. Các giải pháp trên có hiệu quả hay không là được quyết định bởi chính con người vận dụng sáng tạo, tâm huyết nó vào thực tế bên cạnh đó còn phụ thuộc vào ý thức của thanh niên, thiếu niên và nhi đồng nữa. Thực tế cho thấy việc giáo dục sẽ chỉ đạt được quả cao khi có sự vào cuộc của cả gia đình, nhà trường và

toàn bộ hệ thống chính trị xã hội kết hợp đồng bộ các giải pháp trên. □

Tài liệu tham khảo

- [1] Thủ tướng Chính phủ (2015). Quyết định số 1501/QĐ-TTg ngày 28/08/2015 về “*Phê duyệt đề án tăng cường giáo dục lí tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống cho thanh niên, thiếu niên và nhi đồng giai đoạn 2015–2020*”.
- [2] Nguyễn Thanh Bình (chủ biên) - Trần Tố Oanh - Nguyễn Thị Kim Hoa (2014). *Phương pháp giáo dục hiệu quả học sinh cá biệt*. NXB Đại học Sư phạm.
- [3] Bùi Ngọc Diệp - Lê Minh Châu - Trần Thị Tố Oanh (2015). *Giáo dục kĩ năng sống trong hoạt động giáo dục ngoài giờ lên lớp ở trường trung học cơ sở*. NXB Giáo dục Việt Nam.
- [4] Bùi Ngọc Diệp - Lê Minh Châu - Trần Thị Tố Oanh (2015). *Giáo dục kĩ năng sống trong hoạt động giáo dục ngoài giờ lên lớp ở trường trung học phổ thông*. NXB Giáo dục Việt Nam.
- [5] Thái Duy Tuyên (2010). *Phương pháp dạy học truyền thống và đổi mới*. Tái bản lần thứ 2. NXB Giáo dục Việt Nam.

Sử dụng phần mềm prezi...

(Tiếp theo trang 235)

theo hướng mở để kích thích hứng thú, phát huy tính sáng tạo của người học. Mặc dù Prezi là công cụ hỗ trợ tích cực cho việc dạy học nhưng khi sử dụng người dạy nên kết hợp linh hoạt Prezi với các phần mềm dạy học khác để phát huy ưu thế và khắc phục những hạn chế của phần mềm này. Việc thiết kế một bài giảng LSTH bằng phần mềm Prezi khá kì công và mất thời gian, vì thế người dạy cần thường xuyên tự nâng cao hiểu biết của mình về Prezi nói riêng và các phần mềm ứng dụng khác nói chung. □

Tài liệu tham khảo

- [1] Oregon University State University calendar (2012). Retrieved, “*Prezi in the classroom*”.
- [2] Thủ tướng Chính phủ (2002). *Quyết định số 494/QĐ-TTg về một số biện pháp nâng cao chất lượng giảng dạy và học tập các môn khoa học Mác – Lênin và Tư tưởng Hồ Chí Minh trong các trường đại học, cao đẳng, môn Chính trị trong các trường trung học chuyên nghiệp*.
- [3] George Mason University (2014). Retrieved, “*Prezi Known Accessibility Issues*”.
- [4] Bộ GD-ĐT (2001). *Chỉ thị số 29/2001/CT-BGDĐT về việc tăng cường giảng dạy, đào tạo và ứng dụng công nghệ thông tin trong ngành giáo dục*.
- [5] Ban Chấp hành Trung ương (2013). *Nghị quyết số 29-NQ/TW ngày 4/11/2013 về đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục và đào tạo*.